

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія соціальних груп

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Євгенія МОРОЗ

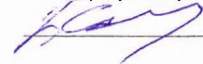
Пролонговано на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробник: Євгенія МОРОЗ, к.с.н., доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 17 від «30.08.» 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 7 від «31» серпня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни – з опорою на першоджерела та результати сучасних соціологічних досліджень формування у студентів комплексу знань, пов'язаних з науковим розумінням гносеологічних та онтологічних характеристик соціальних груп, а також комплексу вмінь пов'язаних з проведенням експертизи та прогнозування процесуального виміру соціальних груп.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знання базового поняття во-категоріального апарату соціології
2. Знання теоретичних основ класичних соціологічних теорій
3. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами

3. Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування професійних навичок ідентифікації ознак, класифікації та типологізації соціальних груп як ключового об'єкту взаємодії, кооперації та узгодження очікувань індивідів в межах соціальної структури суспільства. Дисципліна закладає основи сучасного наукового світогляду в контексті виокремлення соціальних груп, а також встановлення специфіки різних стадій процесуального виміру соціальних груп при формуванні та інтенсифікації соціальних взаємодій. Практична реалізація отриманих навичок може бути застосована при підготовці рекомендацій щодо розробки інструментального забезпечення соціального прогнозування об'єкту соціологічного дослідження, пов'язаного з структурним виміром сучасного суспільства.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. розвиток наукових уявлень про витoki, базові положення, понятійно-категоріальний апарат та основні пізнавальні суперечності соціології соціальних груп;
2. опанувати понятійним апаратом соціології соціальних груп;
3. опанування поглядів щодо критеріїв типології, характеристик, структури, функцій, ключових ознак ідентифікації соціальних груп в класичній та новітній соціології;
4. розширення професійних вмінь аналітично пов'язувати уявлення щодо координації взаємодії соціальних груп в межах сучасних суспільства крізь призму соціокультурних процесів сьогодення (соціальної мобільності, класово-рольової диференціації, глобалізації, інтелектуалізації, індивідуалізації та віртуалізації суспільного життя тощо).

Це спрямовано на формування компетентностей:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК16. Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	базові засади та принципи основних теорій соціальних груп в соціології	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
1.2	соціологічні уявлення щодо сутності та ознак ідентифікації деяких типів соціальних груп в різних парадигмальних перспективах	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.1	аналізувати зміст актуальних дискусій в сучасній соціології щодо ролі та функцій соціальних груп	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.2	здійснювати аналітичне прогнозування векторів поведінки соціальних груп в умовах пришвидшених суспільних змін	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20

2.3	застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення проблем координації взаємодій соціальних груп	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
-----	---	--	-------------------------------------	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)					
Програмні результати навчання (назва)					
1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
ПРН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	+	+			+
ПРН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.		+	+		
ПРН17. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій соціальних груп українського суспільства			+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: ПРН1.1, ПРН1.2, ПРН2.1, ПРН2.2, ПРН2.3 – 60/40 балів
2. виконання тестових завдань: ПРН1.1, ПРН1.2, ПРН2.1, ПРН2.2, ПРН2.3 – 40/20 балів (2 роботи по 20 максимальних або 10 мінімальних балів за кожну)

- підсумкове оцінювання: залік

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1-8
2. Тестові завдання з тем 1-5.
3. Тестові завдання з тем 6-8.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано/ Passed	60-100
Не зараховано/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекцій	Практичні заняття	С/Р
1. Історико-соціологічний огляд становлення поглядів щодо сутності та класифікації соціальних груп в соціологічній теорії XX - початку XXI століття				
1.	Поняття «соціальна група» в соціології: генеза та становлення змісту	4	4	8
2.	Підходи до типології соціальних груп в соціологічних теоріях	4	4	10
2. Актуальні аспекти дослідження структури та процесуального виміру соціальних груп в сучасних соціологічних теоріях				
3.	Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства	4	2	8
4.	Типи взаємодії в соціальній групі	2	2	6
5.	Лідерство і керівництво в соціальних групах	2	4	10
3. Особливості дослідження та прогнозування поведінки соціальних груп в умовах суспільства змін				
6.	Нові суспільні рухи та види соціальних груп як форм громадянської активності	4	4	6
7.	Інтеграція, дезінтеграції та соціальна напруженість в межах соціальних груп: можливості дослідницького впливу	4	4	8
8.	Моніторинг та оцінювання розвитку територіальних спільнот	4	4	8
Всього:		28	28	64

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 28 год.

Практичні заняття - 28 год.

Самостійна робота - 64 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

- Буяк Б. Молодь, як особлива соціально-демографічна група в умовах становлення соціально-правової держави та громадянського суспільства [Електронний ресурс] / Б. Буяк // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ, 2007. – Вип. 36. – С. 198–209. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2007_36_22
- Гавриленко І.М. Соціологія. Кн. 1. Соціальна статика: навчальний посібник // Соціогрупова структура організації / І.М. Гавриленко. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2000. – 336 с., с. 55–81.
- Злобіна О. Соціометрія: дослідження міжособистісних відносин у групі / Олена Злобіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://i-soc.com.ua/assets/files/book/zlobina_sociometry.pdf
- Кузьменко Т. М. Соціологія. Навч. посіб. / Т.М.Кузьменко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – с.89-108, с.162-192.
- Кузьменко Т. М. Сутнісні характеристики та класифікація соціальних груп: референтна група: види та функції / Т. М. Кузьменко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2013. - Вип. 18. - С. 64-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2013_18_10.
- Мороз С.О. Теоретико-методологічні засади концепції культурної репродукції П.Бурдьє: можливості використання на сучасному етапі розвитку соціологічної теорії // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Збірник наукових праць. Вип.26(1) – К.:Логос, 2015. – С.14-21.

- Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Соціальна психологія малої групи / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкин, О. В. Винославська, І. О. Блюхіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев / КПІ ім. Ігоря Сікорського. - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с., с.138-175.
- Остапенко О.М. Територіальні громади як первинний суб'єкт місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики / О. Г. Остапенко, Т. М. Барановська // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. - № 10. – С.1-7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/9.pdf
- Прибиткова І. М. Методологічні підходи і методи аналізу демографічних процесів і структур // Основи демографії : посіб. для студентів ВНЗ / І. М. Прибиткова : Міжнар. фонд "Відродження". – Київ, 1995. – С. 99–120.
- Флоріда Р. «Homo creativus. Як новий клас завоює світ». – К.: «Наш формат», 2018. – С.25-37.

Додаткова:

- Аза Л. О. Культурний розвиток етнічних спільнот: сучасні глобалізаційні практики // Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18-19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – К.: Логос, 2019. – с. 96-98.
- Бевзенко Л.Д. Методологічні можливості парадигми складності в концептуалізації соціальних спільнот — основа інтегрованості, механізми утворення та руйнації // Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18-19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – К.: Логос, 2019. – с.19-22.
- Вітт Г. Частота Покоління Z. Як бренди налаштовуються на неї і здобувають довіру споживачів / Gregg Vitt, Девід Берд // Покоління «З»: соціологічна точка зору. – К., Vival, 2021. – 304 с., с. 41-68.
- Волошин, О. Ф. Моделі та методи прийняття рішень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Ф. Волошин, С. О. Машенко. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – с.242-287.
- Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 617-638.
- Дитц С. Критична теорія комунікації у організації / С. Дитц // Гриффін Е. Комунікація: теорії і практики. Пер. з англ. – Х.: Вид-во "Гуманітарний центр", 2015. – С. 374-393.
- Мороз С.О. Перспективи соціологічного вивчення соціальної групи «міленіалів» // Збірник тез доповідей на Міжнародну конференцію Соціологія в (пост)сучасності (Харків, 15-16 березня 2018 р.). - с.66-67.
- Мороз С.О. Соціальні суперечності процесу репродукції культурного капіталу в контексті пострадянських трансформацій // Проблеми розвитку соціологічної теорії: матеріали XIV Міжнар.наук.-практичної конференції «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Структурні зміни та соціальна напруженість», 25-26 травня 2017 р. (м.Київ). – К.: Логос, 2017. – с. 106-109.
- Москаленко В.В. Соціальна психологія спільностей і груп // Соціальна психологія: Підручник / В.В.Москаленко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – с.566-608.
- Онищенко А. С. Покоління як соціологічна категорія [Електронний ресурс] / А. С. Онищенко // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія: Соціологія. – Миколаїв, 2014. – Т. 234, вип. 222. – С. 60–63. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2014_234_222_14
- Танчин І. З. Вік і суспільство. Соціологія молоді // Соціологія : навч. посіб. / І. З. Танчин ; М-во освіти і науки України. – 3-є вид., перероб. і допов. – Київ, 2008. – С. 225–236.
- Тоба М. Вплив більшості та меншості групи на прийняття групового рішення // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника, 2011. – Вип.16. – Ч.2. С.96-104.
- Циба В. Т. Соціальна психологія великих груп // Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід : монографія. — К. : Університет «Україна», 2011. - с.308-325.